

Mualla Eyübođlu Anhegger

(1919-2009)

Mualla Eyübođlu Anhegger (13 Mart 1919, Aziziye, Sivas – 16 Ağustos 2009, Beyođlu, İstanbul) Türkiye'nin ilk kadın mimarlarından. Le-man Cevat Tomsu, Münevver Belen, Leyla Turgut ve Neriman Bir-ce'den sonra mezun olan dördüncü kadın mimarlar kuşasında saymak-tadır. Kendi kaleme aldığı özgeçmişinin ilk cümlesinde kendini şöyle tanımlar: "Yüksek mimar, öğretmen, bilim insanı." Bu kısacık cümle bile meslek hayatında oynadığı çok yönlü rolü olduğunu göstermekte-dir.

Mualla Eyübođlu 1919 yılında Sivas'ın Aziziye kasabasında I. Dünya Savaşı'nın bittiği bir dönemde doğmuştur. Çocukluğu Kurtuluş Savaşı döneminin Kütahya ve Artvin illerinde geçmiştir. Aile kökleri Trabzon'a dayanmaktadır. Babası Mülkiye mezunu Mutasarrıf Rahmi Bey Selahaddin Eyyubi'nin soyundan gelmektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün büyük destekçilerinden biridir. Annesi ise Lütfiye Hanım'dır. Babasının Trabzon milletvekili olmasından dolayı çocukluğu ile ilkokul dönemi burada geçmiştir. Ailenin İstanbul'a taşınmasından sonra eğitimine İstanbul Kız Lisesi'nde devam etmiştir. Bu yıllarında Tolstoy, Balzac, Halide Edib Adıvar, Reşat Nuri Güntekin ve Yahya Kemal Beyatlı gibi isimlere ilgi göstermiştir.

Üniversite eğitimini Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde (MSGSÜ)'nin mimarlık bölümünde tamamlayarak 1942 yılında mezun olmuştur. Ağabeyi Sabahattin Eyübođlu'nun Fransa'dan dönmesinin ardından onu görmek için Ankara'ya gitmiştir. Ağabeyinin kendisini İsmail Hakkı Tonguç'la tanıştırmıştıktan sonra Hasanođlan Köy Enstitüsü'nde Yapı Kolu başkanı olarak görevlendirilmiştir.

Sonraki süreçte yardımcıları olan iki Macar ustayla beraber Eskişehir, Aydın, Kayseri ve Erzurum gibi illerde Köy Enstitüleri'nin kurulabilmesi için arazi seçip binalar inşa etti. Doğmuş olduğu Aziziye kasabasına da giderek orada Aziziye Köy Enstitüsü'nü kurup açılışını gerçekleştirdi. 1942 ile 1947 yılları arasında toplamda 21 Köy Enstitüsü'nün kuruluşuna katıldı. Zehirli sıtma hastalığına yakalanınca çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştır.

Sonraki yıllarında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde Yüksek Şehircilik ve Tasarı Geometrisi kürsülerinde asistanlık görevlerinde bulundu. Alman ve Fransız arkeologlarla Efes ve Yazılıkaya kazılarına katılmıştır. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nda raportör olarak görev aldı. Topkapı Sarayı gibi pek çok önemli Osmanlı eserinde Mualla Eyübođlu Anhegger'in izi bulunmaktadır. 1961-71 yılları arasında Topkapı Sarayı'nda başta Harem Dairesi olmak üzere birçok bölümün restorasyonunda çalışmış, bu dönemde özellikle kubbe ve duvarlardaki özgün bezemeler ile büyük havuz ve onun alt seviyesindeki Bizans sarnıcının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi, Süleymaniye Külliyesi, Siyavuşpaşa Köşkü, Rumeli Hisarı ve Topkapı Sarayı'nın restoresine önemli katkılar sağlamıştır. Bu dönemde Anadolu'da restorasyonunu ve kontrolörlüğünü yürüttüğü başlıca yapılar ise, Edirne'de Selimiye Arastası, Gazi Mihal Hamamı, Üç Şerefeli Cami, Eski Cami; Sivas'ta Buruciye Medresesi, Çifte Minare ve Şifahiye medreseleri; Mardin Zinciriye Medresesi; Kayseri Kalesi ile Huan Hatun Külliyesi; Trabzon Kalesi'dir. Rumeli Hisarı'nın 1958 yılında halka açıldığı dönemde Alman tarihçi Robert Anhegger'le evlenmiştir.

1969 yılında eşiyle beraber Amsterdam'a gitti ve beş yıl orada kalarak radyo ve üniversitelerde konferanslar vermiştir. Emirgan Yalısı'nın restoratörü olduğu dönemlerde izinsiz yurt dışına gittiği gerekçesiyle görevinden alındı. İstanbul'a dönünce Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nde fahri rehberlik yaptı. 1973 ve 1975 yıllarında ağabeylerini, 2001 yılında ise eşini kaybetmiştir..

1986'da Topkapı Sarayı'nda Padişah Evi (Harem) adlı kitabını yayımladı. 1997'de TRT tarafından çekilen Harem'in Gizemi belgeselinde danışmanlık yapıp çekim kadrosunda yer aldı. Mimar Mualla Eyübođlu, 2003 yılında kendisiyle yapılmış bir röportajdan oluşan Hitit Güneşi Mualla Eyübođlu Anhegger adlı bir kitap yayımlamıştır. 2008 yılında Mimarlar Odası Mimarlığa Katkı Dalı Başarı Ödülü'nü kazanmıştır. 16 Ağustos 2009'da ise İstanbul Beyođlu'nda bulunan Doğan Apartmanı'ndaki müze evinde hayatını kaybetmiştir.